

a Szépművészeti Múzeum Antik Gyűjteményének
közönségszolgálati programja
<http://eos.szepmuveszeti.hu>

'A MARATHÓNI MOZAIK'

Az Antik Gyűjtemény Éós sorozatának előkészítő szakaszában született meg egy olyan program gondolata, amely a vidéki általános iskolák felső tagozatosai számára is kézzelfogható közelségbe hozza az ókor világát. Hiszen számukra sokkal nehezebben szervezhető meg egy Szépművészeti múzeumi látogatás, mint a budapesti iskolák diákjainak. Megoldásként egy levelező-pályázat meghirdetése kínálkozott, amelynek témájául a marathóni csatát választottuk: ábrázolják a gyerekek a görög történelem eme sorsdöntő ütközetét! De hogyan, hiszen egy csata sokféle, egyaránt érvényes változatban is megjeleníthető? Miként lehet majd összehasonlítani egy kézitusa ábrázolását egy hatalmas csata-tablóval? Akkor hát – gondoltuk tovább az ötletet –, ne a marathóni csata egy tetszőleges ábrázolását készítsék el, hanem induljanak ki a csatát megörökítő híres ókori festményből. Ezt a klasszikus görög festészet egyik legnagyobb mestere készítette egy athéni középület, az Agorán lévő „Színes Csarnok” díszéül, és bár a festmény elpusztult, részletes leírása fennmaradt egy századokkal későbbi, de szintén ókori műben, Pausanias útikönyvében.

De honnan fogják tudni, hogy milyen fegyverzettel, milyen ruhában harcoltak a szembenálló felek, vagy milyen a marathóni sík? Az ilyenfajta kérdésekhez feladatlapok nyújtottak segítséget, amelyeket öt fordulóban küldtünk ki októbertől márciusig. A feladatok egy része szorosan kapcsolódott a görög–perzsa háborúhoz és a marathóni csatához, hiszen a résztvevőknek meg kellett ismerniük a sorsfordító csata történelmi kontextusát. Másrészt olyan feladatokat is kitaláltunk, amelyek a mozaik megalkotásában nyújtottak közvetlen segítséget: a gyerekek megtanulták, milyen volt a görög és a perzsa fegyverzet, ki volt a Pausanias leírásában említett Echetlos hérós, vagy miképpen ábrázolható Pallas Athéné és Arés. Végül voltak kreatív feladatok is – nagy örömmel láttuk, milyen káprázatos megoldások születtek az olyan feladatokra, hogy készítsék el a győzelem másnapján megjelenő athéni újság címlapját, vagy írják meg Miltiadés harcra buzdító beszédét.

A pályázatra 57 felső tagozatos osztály jelentkezett! Közülük 34 valamennyi feladatlapot kitöltötte (tizenkilenc 80% fölötti eredménnyel), 27 pedig a mozaikot is elkészítette. A beküldött mozaikok távolról sem csupán az egykori festmény lehetséges *rekonstrukcióját* nyújtják, többségük magas színvonalú, fantáziadús, önálló *alkotás*. (A mozaikok megtekinthetők az Éós program honlapján.) A feladatlapokat és a mozaikokat két, egymástól független zsűri pontozta, a két pontszám összege alapján döntött el, ki nyerte a pályázatot. Két kategóriában is győztest hirdettünk: az

5–6. osztályosok versenyét a szentlőrinci Kodolányi utcai Általános Iskola és Diákotthon 5. b osztálya nyerte (ők lettek egyébként a pályázat abszolút győztesei is a maximális 400-ból 374 ponttal), a 7–8. osztályosok közül pedig a győri Kovács Margit Általános Művelődési Központ 8. b osztálya érte el a legjobb eredményt. Ezen kívül a mozaikok között technikai, ikonográfiai és ifjúsági különdíjakat is kiosztottunk. Egyéb jutalmak mellett mindkét korcsoport első három helyezettjét egy budapesti látogatáson is vendégül láttuk.

A 2003–2004-es tanévre új pályázatot hirdettünk meg, amelynek témája Achilleus pajzsa. A pályázat ez év októberében kezdődött és 2004. április 5-ig tart; a gyerekeknek Achilleus pajzsát kell elkészíteniük az Ilias XVIII. énekében olvasható leírás alapján. A feladatok zöme Homéros Iliasára és a Kr. e. 8. század, az ún. görög reneszánsz művészeti és kultúrtörténeti eseményeire-eredményeire vonatkozik. Kíváncsiak voltunk, megismételhető-e a mozaikos pályázat sikere. A pályázatra 114 csapat, azaz a tavalyi létszám kétszerese jelentkezett, köztük kilenc a környező országok magyar nyelvű iskoláiból. Nagyon boldogok vagyunk, hogy 'A marathóni mozaik' pályázatot sikeresen teljesítő iskolák közül huszonegy ismét beadta nevezését – sok esetben pedig ugyanaz az osztály és tanára jelentkezett! Ezek a tanárok ismét vállalják tehát azt a tengernyi munkát, amit a résztvevő osztályok vezetése a tavalyi pályázat során is megkívánt. Volt olyan pedagógus, aki egyszerre három osztály munkáját irányította, idén pedig öt csapattal nevezett.

Az a több mint ezer gyerek, aki sikerrel teljesítette 'A marathóni mozaik' pályázat feladatait, a tankönyvek anyagát messze meghaladó ismeretekre tett szert a görög–perzsa háború koráról. Ami azonban ennél sokkal fontosabb, hat hónapon keresztül ideje jelentős részét könyvtárban töltötte. Fölfedezte a könyvtári kutatómunka örömet-nehézségét, a keresés és válaszra találás élményét – egy olyan korszakban, amelyben már közhely a Gutenberg-galaxis végéről beszélni, és a fiatalokat alig lehet elvonni a számítógép elől. Azt reméljük, számukra a marathóni csata sosem lesz csupán egy a történelem megjegyzendő és hamar elfelejtendő évszámai közül, és a görög kultúrára vonatkozó alapismeretek sem pusztán megtanulandó leckék a bizonyítványhoz vezető úton. A pályázat révén *személyes* kapcsolatba kerültek a klasszikus ókorral és a Szépművészeti Múzeummal. Mi is sokat köszönhetünk nekik.

Thúryné Figler Krisztina
Szépművészeti Múzeum, Antik Gyűjtemény
az 'Achilleus pajzsa' pályázat felelőse